EUROOPAN PARLAMENTTI 2009 - 2014

*Istuntoasiakirja*

**A7-0049/2012**

9.3.2012

# MIETINTÖ

naisista ja ilmastonmuutoksesta
(2011/2197(INI))

Naisten oikeuksien ja sukupuolten tasa-arvon valiokunta

Esittelijä: Nicole Kiil-Nielsen

## SISÄLTÖ

**Sivu**

EUROOPAN PARLAMENTIN PÄÄTÖSLAUSELMAESITYS .....3

PERUSTELUT .....13

YMPÄRISTÖN, KANSANTERVEYDEN JA ELINTARVIKKEIDEN TURVALLISUUDEN VALIOKUNNAN LAUSUNTO .....17

VALIOKUNNAN LOPULLISEN ÄÄNESTYKSEN TULOS.....22

# EUROOPAN PARLAMENTIN PÄÄTÖSLAUSELMAESITYS

**naisista ja ilmastonmuutoksesta**
**(2011/2197(INI))**

*Euroopan parlamentti*, joka

– ottaa huomioon Euroopan unionista tehdyn sopimuksen (SEU) 2 artiklan ja 3 artiklan 3 kohdan toisen alakohdan sekä Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 157 artiklan,

– ottaa huomioon 8. maaliskuuta 2011 julkaistun komission tiedonannon "Etenemissuunnitelma – siirtyminen kilpailukykyiseen vähähiiliseen talouteen vuonna 2050" (COM(2011)0112),

– ottaa huomioon Pekingissä syyskuussa 1995 pidetyn Yhdistyneiden kansakuntien neljännen naisten maailmankonferenssin, Pekingissä hyväksytyn julistuksen ja toimintaohjelman sekä kokouksen tuloksista YK:n Peking+5-erityisistunnossa 9. kesäkuuta 2000, Peking+10-erityisistunnossa 11. maaliskuuta 2005 ja Peking+15-erityisistunnossa 2. maaliskuuta 2010 hyväksytyt asiakirjat, jotka koskivat lisätoimia ja -aloitteita Pekingin julistuksen ja toimintaohjelman toteuttamiseksi,

– ottaa huomioon Euroopan unionin perusoikeuskirjan 23 artiklan,

– ottaa huomioon ilmastonmuutosta koskevan Yhdistyneiden kansakuntien puitesopimuksen (UNFCCC) sopimuspuolten konferenssin 9. marraskuuta 2001 tekemän päätöksen 36/CP.7 naisten edustuksen parantamisesta elimissä, jotka on perustettu UNFCCC:n ja Kioton pöytäkirjan nojalla,

– ottaa huomioon Yhdistyneiden kansakuntien 18. syyskuuta 2000 antaman vuosituhatjulistuksen,

– ottaa huomioon 18. joulukuuta 1979 tehdyn kaikkinaisen naisten syrjinnän poistamista koskevan Yhdistyneiden kansakuntien yleissopimuksen (CEDAW),

– ottaa huomioon 17. marraskuuta 2011 antamansa päätöslauselman sukupuolten tasa-arvon valtavirtaistamisesta Euroopan parlamentin toiminnassa[1],

– ottaa huomioon 16. marraskuuta 2011 antamansa päätöslauselman Durbanin ilmastonmuutoskonferenssista (COP17)[2],

– ottaa huomioon 29. syyskuuta 2011 antamansa päätöslauselman EU:n yhteisen kannan muodostamisesta ennen Yhdistyneiden kansakuntien kestävän kehityksen konferenssia (Rio+20)[3],

[1] Hyväksytyt tekstit, P7_TA(2011)0515.
[2] Hyväksytyt tekstit, P7_TA(2011)0504.
[3] Hyväksytyt tekstit, P7_TA(2011)0430.

– ottaa huomioon 4. helmikuuta 2009 antamansa päätöslauselman "2050: Tulevaisuus alkaa tänään – EU:n tulevaa yhdennettyä ilmastonsuojelupolitiikkaa koskevia suosituksia"[1],

– ottaa huomioon 13. maaliskuuta 2008 antamansa päätöslauselman sukupuolten tasa-arvosta ja naisten vaikutusvallan lisäämisestä kehitysyhteistyössä[2],

– ottaa huomioon työjärjestyksen 48 artiklan,

– ottaa huomioon naisten oikeuksien ja sukupuolten tasa-arvon valiokunnan mietinnön sekä ympäristön, kansanterveyden ja elintarvikkeiden turvallisuuden valiokunnan lausunnon (A7-0049/2012),

A. toteaa, että ilmastonmuutos ei ole sukupuolineutraali ja että sillä on sukupuolikohtaisia vaikutuksia;

B. katsoo, että kulutustottumukset ja elintavat vaikuttavat voimakkaasti ilmastonmuutokseen;

C. ottaa huomioon, että maailman väestöstä noin puolet on naisia, mutta he kantavat silti suhteellisesti suuremman vastuun päivittäisistä kulutuspäätöksistä, lastenhoidosta ja kotitaloustöistä; ottaa huomioon, että naisten ja miesten kulutustottumukset ovat erilaisia, sillä naiset kuluttavat kestävämmällä tavalla kuin miehet ja ovat halukkaampia suojelemaan ympäristöä tekemällä kestäviä kulutuspäätöksiä;

D. katsoo, että sukupuolisidonnaisten roolien vuoksi naisten vaikutus ympäristöön ei ole sama kuin miesten ja että heidän mahdollisuuksiaan voimavaroihin ja selviytymis- ja sopeutumiskeinoihin rajoittaa merkittävästi monenlainen syrjintä, oli se sitten tuloihin, voimavarojen saantiin, poliittiseen valtaan, koulutukseen tai kotitalouksien työnjakoon liittyvää;

E. toteaa, että ilmastonmuutos lisää epätasa-arvoa ja on olemassa riski siitä, että ilmastonmuutosta koskevilla toimintamalleilla on negatiivinen vaikutus myös sukupuolten väliseen tasapainoon ja naisten oikeuksiin, jollei sukupuoleen perustuvaa syrjintää oteta huomioon aivan alusta alkaen;

F. katsoo, että ilmastollinen oikeudenmukaisuus ei voi toteutua ilman todellista sukupuolten välistä tasa-arvoa ja että epätasa-arvon poistamisen ja ilmastonmuutoksen torjunnan ei pidä katsoa olevan ristiriidassa keskenään;

G. katsoo, että demokratia, ihmisoikeuksien kunnioitus ja miesten ja naisten yhtäläiset mahdollisuudet edistävät kestävää kehitystä ja ympäristönsuojelua;

H. toteaa, että muut syrjinnän ja heikon aseman syyt kuin sukupuoli (kuten köyhyys, maantieteellinen sijainti ja rotu sekä perinteisiin liittyvä ja institutionaalinen syrjintä) yhdessä estävät voimavarojen saannin ja mahdollisuuden turvautua keinoihin, joilla voidaan selviytyä ilmastonmuutoksen kaltaisista dramaattisista muutoksista;

[1] EUVL C 67E, 18.3.2010, s. 44.
[2] EUVL C 66E, 20.3.2009, s. 57.

I. toteaa, että tietyillä alueilla lähes 70 prosenttia kaikista työssäkäyvistä naisista työskentelee maataloudessa[1] ja että he tuottavat jopa 90 prosenttia joidenkin viljelykasvien sadosta[2], mutta siitä huolimatta he eivät osallistu juuri lainkaan talousarvioneuvotteluihin ja ilmastonmuutosta koskevaan toimintaan;

J. toteaa, että alle yhdellä dollarilla päivässä elävistä köyhistä 70 prosenttia on naisia, mutta naiset omistavat vähemmän kuin yhden prosentin maailman varallisuudesta; ottaa huomioon, että kehitysmaissa naiset käyttävät miehiin verrattuna huomattavasti suuremman osan tuloistaan perheidensä hyväksi;

K. katsoo, että perhesuunnittelu, sellaisena kuin se sisältyy kansainvälisen väestö- ja kehityskonferenssin 20-vuotissuunnitelmaan, voi merkittävästi parantaa odottavien äitien terveyttä ja naisten päätösvaltaa perheen koosta ja viime kädessä lisätä naisten itsenäisyyttä ja vähentää heidän työtaakkaansa – naisethan nähdään edelleen lasten ensisijaisina huoltajina – sekä lisätä naisten ja heidän perheidensä kykyä selviytyä ilmastonmuutoksen vaikutuksista;

L. huomauttaa, että ympäristöongelmat, joita ilmastonmuutos aiheuttaa ja pahentaa, lisäävät tällä hetkellä pakkomuuttoa, ja katsoo, että näin ollen turvapaikanhakijoiden ja ympäristövahinkoalueiden välillä vallitsee voimistuva yhteys; katsoo, että on parannettava "ilmastopakolaisten" suojelua ja uudelleen sijoittamista sekä kiinnitettävä erityistä huomiota naisiin, jotka ovat heikoimmassa asemassa;

M. toteaa, että 75–80 prosenttia maailman 27 miljoonasta pakolaisesta on naisia ja lapsia[3]; katsoo, että ilmastonmuutoksen aiheuttamat muuttovirrat vaikuttavat miehiin ja naisiin eri tavalla ja naisiin usein pahemmin; katsoo, että naisten haavoittuvaisuuden vähentämiseksi näissä pakotetun tai vapaaehtoisen muuton tapauksissa tarvitaan erityisiä säännöksiä, jotka koskevat terveyttä, turvallisuutta ja riippumattomuutta;

N. katsoo, että naisten osallistuminen poliittiseen päätöksentekoon ja erityisesti ilmastonmuutosta koskeviin neuvotteluihin ei vieläkään ole tyydyttävällä tasolla ja asiassa on edistytty hyvin vähän tai ei lainkaan; toteaa, että valtuuskuntien johtajista on naisia vain 12–15 prosenttia ja jäsenistä noin 30 prosenttia;

O. toteaa, että kaksi kolmasosaa maailman lukutaidottomista on naisia[4] ja että näin ollen tiedonsaanti ja asianmukaisten viestintäkanavien välityksellä tapahtuva koulutus on olennaisen tärkeää, jotta varmistetaan naisten riippumattomuus ja osallistaminen etenkin hätätilanteissa kuten luonnonkatastrofien yhteydessä;

P. katsoo, että luonnonkatastrofeilla on huomattava keskipitkän ja pitkän aikavälin vaikutus koulutukseen, terveyteen, rakenteelliseen köyhyyteen ja väestön siirtymisiin ja että lapset ovat erityisen haavoittuvaisia luonnonkatastrofeille; panee merkille, että luonnonkatastrofien esiintymisen ja koulunkäynnin vähenemisen välillä on todettu olevan

---

[1] FAO, *The State of Food and Agriculture 2010-11: Women in Agriculture – Closing the gender gap for development*, http://www.fao.org/docrep/013/i2050e/i2050e.pdf.
[2] Maailman talousfoorumi, *"Women's Empowerment: Measuring the Global Gender Gap"*, 2005, https://members.weforum.org/pdf/Global_Competitiveness_Reports/Reports/gender_gap.pdf.
[3] YK, Ecosoc, "Women at a glance", http://www.un.org/ecosocdev/geninfo/women/women96.htm
[4] UNICEF, *Progress for Children*, 2005, http://www.unicef.org/progressforchildren/2005n2/PFC05n2en.pdf.

selvä yhteys, ja toteaa, että katastrofit lisäävät huomattavasti koulutustasoon liittyvää sukupolvien välistä kuilua;

Q. katsoo, että ilmastonmuutoksesta johtuva kuivuus ja vesivarojen ehtyminen pakottavat naiset työskentelemään enemmän veden, ravinnon ja energian hankkimiseksi ja että nuoret keskeyttävät usein koulunkäynnin, jotta he voisivat auttaa äitejään näissä tehtävissä;

R. katsoo, että naiset ovat myös voimakkaita muutoksen aikaansaajia ja maailmanlaajuisesti aktiivisempia kansalaisyhteiskunnan toiminnassa ja että heidän täysipainoinen osallistumisensa kaikille ilmastonmuutoksen torjunnan eri osa-alueille varmistaisi oikeudenmukaisemman, kattavamman ja tehokkaamman toimintamallin ilmastonmuutoksen torjumiseksi, kun ajatellaan sekä muutokseen sopeutumista ja sen lieventämistä;

S. katsoo, että niukkojen luonnonvarojen hallintaan liittyvien tehtäviensä ansiosta naiset oppivat tärkeitä asioita kestävän ympäristönkäytön tarpeellisuudesta, minkä vuoksi heissä on potentiaalia, jota ei pidä jättää huomiotta ilmastonmuutoksen lieventämistä ja siihen sopeutumista koskevien strategioiden kehittämisen yhteydessä;

T. katsoo, että mekanismit ja rahoitus, joilla ehkäistään katastrofeja, sopeudutaan niihin ja lievennetään niiden vaikutuksia, ovat jatkossakin riittämättömiä, elleivät naiset osallistu täysipainoisesti niiden suunnitteluun ja toteutukseen ja niitä koskevaan päätöksentekoon; katsoo, että esimerkiksi Tunisiasta, Nicaraguasta, El Salvadorista ja Hondurasista saadut kokemukset hyvistä käytännöistä ovat osoittaneet, että naisten osaaminen ja osallistuminen auttaa säästämään ihmishenkiä katastrofien hallinnan muodossa, lisäämään luonnon monimuotoisuutta, parantamaan vesivarojen hallintaa, lisäämään ruokaturvaa, torjumaan aavikoitumista, suojelemaan metsiä ja parantamaan kansanterveyttä;

**Yleiset määräykset**

1. myöntää, että muiden katastrofaalisten vaikutustensa lisäksi ilmastonmuutos pahentaa sukupuoleen perustuvaa syrjintää, ja painottaa, että vaarallisen ilmastonmuutoksen välttämisen on oltava EU:n tärkein prioriteetti sekä sisäisessä että ulkoisessa toiminnassa;

2. kehottaa komissiota ja neuvostoa sisällyttämään ja integroimaan sukupuolinäkökohdan kaikkiin ilmastopolitiikkoihin niiden laatimisesta rahoitukseen, täytäntöönpanoon ja arviointiin, jotta varmistetaan, että ilmastotoimilla ei lisätä sukupuolten epätasa-arvoa vaan että niistä syntyy hyötyä myös naisten tilanteelle;

3. kehottaa komissiota ja jäsenvaltioita sisällyttämään kaikilla päätöksenteon tasoilla sukupuolten tasa-arvoa ja oikeudenmukaisuutta koskevat tavoitteet osaksi kaikkia toimintalinjojaan ja -ohjelmiaan sekä muita toimia, jotka koskevat kestävää kehitystä, katastrofiriskejä ja ilmastonmuutosta, toteuttamalla järjestelmällisiä sukupuolivaikutusten arviointeja, vahvistamalla sukupuolinäkökohdat huomioivia indikaattoreita ja vaatimuksia ja kehittämällä käytännön välineitä; korostaa, että ilmastonmuutosta koskevan neuvotteluprosessin kaikissa vaiheissa eli tutkimus-, selvittämis-, suunnittelu- ja täytäntöönpanovaiheessa sekä lieventämis- ja sopeutumisstrategioiden kehittämisvaiheessa, on otettava huomioon sukupuolten tasa-arvoa koskevat periaatteet;

4. muistuttaa, että hallitustenvälisen ilmastonmuutospaneelin (IPCC) vuoden 2007 neljännessä arviointikertomuksessa vahvistettiin, että ilmastonmuutoksen vaikutukset vaihtelevat sukupuolen, iän ja yhteiskuntaluokan mukaan ja nimenomaan köyhät joutuvat todennäköisimmin kärsimään eniten näistä vaikutuksista; katsoo, että tasa-arvon saavuttaminen on inhimillisen kehityksen kannalta ratkaisevan tärkeää ja keskeinen tavoite köyhyyden torjumisessa; vaatii, että sukupuolinäkökohdat huomioon ottavaa tarkastelutapaa sovelletaan kattavasti laadittaessa kehitysyhteistyötä, ihmisoikeuksia ja ilmastonmuutosta koskevia toimintalinjoja; kehottaa toteuttamaan toimia, joilla varmistetaan, että ilmastonmuutosta koskevassa Yhdistyneiden kansakuntien puitesopimuksessa toimitaan ihmisoikeuksien puitteissa sekä sukupuolten tasa-arvoa ja yhtäläisiä mahdollisuuksia koskevien kansallisten ja kansainvälisten sopimusten sekä kaikkinaisen naisten syrjinnän poistamista koskevan yleissopimuksen (CEDAW) mukaisesti;

5. korostaa, että ilmastonmuutosta ja sen kielteisiä vaikutuksia olisi pidettävä myös kehityskysymyksenä, johon liittyy sukupuolivaikutuksia ja joka koskee kaikkia aloja (sosiaali- ja kulttuurialaa sekä talouden ja politiikan alaa) paikallistasolta aina maailmanlaajuiselle tasolle saakka, ja että kaikkien sidosryhmien on toteutettava yhteisiä toimia, joiden avulla varmistetaan, että ilmastonmuutoksen lieventämiseen ja katastrofiriskien vähentämiseen pyrkivissä toimissa otetaan huomioon sukupuolinäkökohdat ja alkuperäiskansojen tarpeet ja kunnioitetaan ihmisoikeuksia;

6. pitää myönteisenä tietoisuuden lisääntymistä ilmastonmuutoksen sukupuoliulottuvuudesta korkean tason ilmastoneuvotteluissa ja korkean tason toimijoiden puuttumista asiaan; painottaa kuitenkin, että naisia on otettava konkreettisesti lisää mukaan kaikentasoiseen päätöksentekoon ja erityisesti ilmastonmuutoksesta käytäviin neuvotteluihin esimerkiksi ottamalla käyttöön vähintään 40 prosentin naiskiintiöt valtuuskunnissa;

7. muistuttaa komissiota ja jäsenvaltioita Durbanin ilmastonmuutoskonferenssista (COP17) annetusta Euroopan parlamentin päätöslauselmasta ja vaatii niitä toteuttamaan sen sitoumuksen siihen, että rahoitusta koskevassa päätöksenteossa "naisten osuus kaikissa asianomaisissa elimissä on vähintään 40 prosenttia"; painottaa, että tätä periaatetta on sovellettava myös teknologian siirrosta ja sopeuttamisesta vastaaviin elimiin;

8. kehottaa komissiota ja jäsenvaltioita keräämään maakohtaista ja sukupuolen mukaan eriteltyä tietoa, kun suunnitellaan, pannaan täytäntöön ja arvioidaan ilmastonmuutosta koskevia toimintamalleja, ohjelmia ja hankkeita, jotta voidaan tehokkaasti arvioida ilmastonmuutoksen erilaisia vaikutuksia molempiin sukupuoliin ja puuttua niihin, sekä laatimaan ilmastonmuutokseen sopeutumista koskevan oppaan, jossa esitetään menettelytapoja, joilla voidaan suojella naisia ja parantaa heidän mahdollisuuksiaan selviytyä ilmastonmuutoksen vaikutuksista;

9. kehottaa komissiota ja jäsenvaltioita ottamaan kaikilla ympäristöön liittyvillä politiikanaloilla käyttöön sukupuolinäkökohdat huomioon ottavia tilastoja, jotta naisten ja miesten yleisen ilmastonmuutokseen liittyvän tilanteen mittaamista voidaan parantaa;

10. muistuttaa, että sisällyttämällä EU:n ulkoiseen toimintaan sukupuolten välisen tasa-arvon edistämiseen ja syrjinnän poistamiseen liittyvät kysymykset olisi myötävaikutettava jatkossakin siihen, että naisilla on keskeinen asema päätöksenteossa, politiikkojen

muotoilussa ja luonnonvarojen ja ympäristön hallinnassa, säilyttämisessä ja valvonnassa sekä ilmastonmuutoksen torjunnassa;

11. vaatii ilmastonäkökohdat huomioon ottavaa indikaattoria (vaihtoehdoksi BKT:lle), jonka avulla voidaan seurata, miten kasvu, kulutustottumukset ja elintavat vaikuttavat ilmastonmuutokseen;

12. kehottaa EU:ta ja jäsenvaltioita arvioimaan, missä määrin ilmastoon liittyvissä toimintalinjoissa otetaan huomioon naisten tarpeet, ja kehottaa niitä soveltamaan sukupuoleen perustuvaa näkökulmaa, kun ne laativat sukupuolinäkökulman huomioon ottavaa kestävän kehityksen politiikkaa;

**Vaikutuksiin sopeutuminen**

13. kehottaa komissiota ja jäsenvaltioita järjestämään helppokäyttöisiä välineitä eri hankkeiden sukupuolivaikutusten arvioimiseksi koko niiden elinkaaren ajan, samaan tapaan kuin kehityshankkeiden arvioinnissa käytettävät välineet;

14. vaatii osallistavia paikallisia ratkaisuja ja hankkeita, mukaan lukien sisäänrakennettu tietoisuus nykyisistä heikoista kohdista ja selviytymiskeinoista, kuten alkuperäiskansojen ja etenkin naisten perinteinen kokemus ja tieto;

15. huomauttaa, että naiset ovat maailmanlaajuisesti hyvin aktiivisia kansalaisyhteiskunnan toiminnassa, ja kehottaa siitä syystä komissiota helpottamaan ja tukemaan naisjärjestöjen ja kansalaisyhteiskunnan toimijoiden verkostoitumista;

16. kehottaa komissiota suunnittelemaan ohjelmia, joissa kehitysmaiden yhteisöjä ja alueita voidaan auttaa sopeutumaan ilmastonmuutokseen nykyaikaisen teknologian ja taitotiedon siirron avulla;

17. muistuttaa, että kehitysmaissa naisilla on keskeinen rooli vedenotossa ja vesihuollossa, sillä veden hakeminen, käyttö ja jakelu ovat usein heidän vastuullaan paitsi kotitalouksissa myös maataloudessa; kehottaa komissiota myöntämään kehitysapua sellaisten helposti saavutettavien ohjelmien toteuttamiseksi, joilla otetaan käyttöön uusiutuviin energialähteisiin perustuvia kaivoja ja yksinkertaisia ja helppohoitoisia jätevedenkäsittelyjärjestelmiä;

18. vaatii sisällyttämään sopeutumisratkaisuihin sukupuolinäkökulman huomioon ottavan koulutuksen ja valmiuksien lisäämisen ja katsoo, että niiden on sovittava yhteen naisten erityistarpeiden kanssa ja että niissä on otettava huomioon naisten erityiset esteet mutta myös heidän kykynsä ja kokemuksensa;

19. korostaa, kuinka tärkeää on luottaa naisten taitoihin ja kannustaa paikallisiin ratkaisuihin, joilla on hyvin käytännönläheisiä vaikutuksia jokapäiväiseen elämään, kuten "Girls in Risk Reduction Leadership" -hanke Etelä-Afrikassa tai useampikin hanke, joilla autetaan naisten ryhmiä järjestämään juomavesijohtoja ja käymälöitä Intian slummeihin;

20. kehottaa komissiota ja jäsenvaltioita sisällyttämään sukupuolinäkökulman luonnonkatastrofien uhkien ehkäisemistä ja hallintaa koskeviin strategioihin ja edistämään

naisten vaikutusvallan ja tietämyksen lisäämistä kehittämällä valmiuksia ennen ilmastoon liittyviä katastrofeja, niiden aikana ja niiden jälkeen sekä naisten aktiivista osallistumista katastrofeihin varautumiseen, varhaisvaroitukseen ja ehkäisyyn heidän selviytymiskykynsä vahvistamisen osana;

21. toteaa, että useissa yhteisöissä eri puolilla maailmaa naisten velvollisuudet perheessä tekevät heistä alttiimpia ympäristömuutokselle, jota ilmastonmuutoksen vaikutus pahentaa; katsoo, että naiset joutuvat alttiiksi näille vaikutuksille useissa tehtävissään ruoan tuottajina ja hankkijoina, hoitajina sekä talouden toimijoina;

22. vaatii lisäämään nykyisten mekanismien ja suunnitteluprosessien – kuten kansalliset sopeutumisohjelmat ja tulevat sopeutumissuunnitelmat – avoimuutta ja osallistavuutta ja vaatii, että näitä periaatteita edistetään tulevissa ilmastoa koskevissa sopimuksissa, mekanismeissa ja kahdenvälisissä yhteistyöpyrkimyksissä;

23. ottaa huomioon, että ilmasto-oloilla on vaikutusta aliravitsemuksen ja infektiosairauksien, kuten malarian, esiintymiseen, ja painottaa, että saatavilla on vahvaa näyttöä siitä, että terveysvaikutukset vaihtelevat sukupuolen mukaan; panee huolestuneena merkille naisten korkean kuolleisuuden katastrofitilanteissa; katsoo, että ilmastonmuutoksen vaikutusta naisten terveyteen koskevan sukupuolikohtaisen tutkimuksen lisääminen auttaisi puuttumaan kohdennetummin näihin ongelmiin; kehottaa kaikkia hallituksia toteuttamaan lisää toimia ennaltaehkäisyn, hoidon ja lääkkeiden saatavuuden parantamiseksi – erityisesti naisille, koska he ovat heikommassa asemassa etenkin hoivan antajina – ja pyytää, että ne sitoutuvat toimiin, joilla pyritään puuttumaan ilmastonmuutokseen liittyviin terveysriskeihin, ja tarjoavat kehyksen sukupuoleen perustuvalle terveysriskejä koskevalle arvioinnille sekä ilmastonmuutokseen liittyville sopeutumis- ja lieventämistoimille;

24. korostaa, että 70 prosenttia maailman köyhimmistä on naisia, jotka tekevät kaksi kolmasosaa kaikesta tehdystä työstä mutta omistavat alle yhden prosentin kaikesta varallisuudesta; toteaa, että naisilla ei ole yhtäläisiä mahdollisuuksia resurssien hallintaan, tekniikan käyttöön, palvelujen saantiin, maanomistukseen, luotto- ja vakuutusjärjestelmien ja päätöksentekovallan käyttöön, minkä vuoksi he ovat kohtuuttoman alttiina ilmastonmuutokselle ja sillä on heihin suhteettoman suuri vaikutus ja heillä on vähemmän mahdollisuuksia sopeutua siihen; korostaa, että 85 prosenttia ihmisistä, jotka menehtyvät ilmastosta johtuvien luonnonkatastrofien seurauksena, on naisia ja että 75 prosenttia ympäristöpakolaisista on naisia ja on myös todennäköisempää, että naiset joutuvat luonnonvaroista käytävien sotien sekä ilmastonmuutoksesta johtuvan väkivallan näkymättömiksi uhreiksi;

25. kehottaa EU:ta ja sen jäsenvaltioita kehittämään "ilmasto-oikeudenmukaisuuden" periaatteen; painottaa, että ilmastonmuutoksen tehokkaassa torjunnassa epäonnistumisen suurin vääryys ovat haitalliset vaikutukset köyhiin maihin ja väestönosiin ja erityisesti naisiin;

**Vaikutusten lieventäminen**

26. kehottaa komissiota ja tulevia Euroopan unionin neuvoston puheenjohtajavaltioita käynnistämään tutkimuksen, jossa keskitytään erityisesti lieventämistoimien sukupuoliulottuvuuteen;

27. painottaa, että tarvitaan kohdennettuja toimintamalleja sukupuolittaisen eriytymisen ja syrjinnän välttämiseksi vihreässä taloudessa, jossa uusien teknologioiden ja tieteen työpaikat ovat jo melkein kokonaan miesten hallussa; korostaa tältä osin yrittäjyyden merkitystä vihreän talouden tuomisessa sekä miesten että naisten ulottuville;

28. kehottaa komissiota ja jäsenvaltioita kannustamaan naisia opiskelemaan teknisiä ja tieteellisiä aloja ja hakeutumaan työhön ympäristö- ja energiatekniikan aloille, koska asiantuntemuksen tarve näillä aloilla takaa naisille varmoja ja pysyviä työpaikkoja, sekä varmistamaan, että naisten tarpeet otetaan paremmin huomioon ilmastopolitiikan suunnittelussa;

29. kehottaa komissiota tukemaan nykyisten mekanismien ja rahastojen uudistusta siten, että niistä tulee avoimempia ja osallistavia ja että ne heijastavat paikallisyhteisöjen ja etenkin naisten ansiosta aikaansaatuja päästövähennyksiä, sekä edistämään näitä periaatteita tulevissa ilmastoa koskevissa sopimuksissa, mekanismeissa ja kahdenvälisissä yhteistyöpyrkimyksissä, jotta kehitetään parempia keinoja parantaa naisten taloudellisia vaikutusmahdollisuuksia;

30. toteaa, että väestönkasvu vaikuttaa ilmastoon, ja korostaa, että naisten ja miesten täyttämättä jääneisiin ehkäisytarpeisiin on vastattava asianmukaisesti kaikissa yhteiskunnissa;

31. muistuttaa, että vaarallisen ilmastonmuutoksen välttäminen ja keskilämpötilojen nousun rajoittaminen kahteen celsiusasteeseen tai mahdollisuuksien mukaan 1,5 celsiusasteeseen teollistumista edeltäviin lämpötiloihin nähden on välttämätöntä ja äärimmäisen tärkeää, jotta vältyttäisiin naisiin ja muihin heikossa asemassa oleviin väestöryhmiin kohdistuvilta erittäin kielteisiltä seurauksilta;

32. kehottaa komissiota määrittelemään välineet, joilla kannustetaan osallistavaan päätöksentekoon, kuten on tehty liikenne- ja energia-aloilla Malmössä Ruotsissa ja Vollsmosen alueella Tanskassa[1];

33. kehottaa komissiota ja jäsenvaltioita kehittämään indikaattoreita, joilla arvioidaan sukupuolen vaikutusta hankkeisiin ja ohjelmiin, ja edistämään tasa-arvonäkökohtien huomioon ottamista talousarvion laadinnassa ilmastoa koskevien toimintamallien yhteydessä riippumatta siitä, sovelletaanko näitä malleja kansainvälisesti, kansallisesti, alueellisesti tai paikallisesti;

[1] Sukupuolten tasa-arvon valtavirtaistaminen julkista liikennettä koskevassa politiikassa Malmössä: http://www.nikk.no/A+gender+equal+and+sustainable+public+transport+system.b7C_wljSYQ.ips; hanke etnisiin vähemmistöihin kuuluvien naisten kouluttamisesta ympäristölähettiläiksi Vollsmosessa: http://www.nikk.no/Women+are+everyday+climate+experts.b7C_wljQ1e.ips.

34. kehottaa komissiota ja jäsenvaltioita kehittämään välineitä ja ohjeita vaikutusten lieventämistä koskevien toimintamallien ja ohjelmien sukupuolisidonnaista analyysia varten ja kehottaa niitä kehittämään myös siihen liittyviä tutkimusohjelmia ja toimia;

35. korostaa naisten tärkeää asemaa, kun ilmastonmuutosta lieventäviä toimenpiteitä toteutetaan jokapäiväisessä elämässä esimerkiksi energiaa ja vettä säästävien käytäntöjen ja kierrätystoimenpiteiden avulla sekä käyttämällä ympäristöystävällisiä ja luonnonmukaisia tuotteita, koska naiset edelleen nähdään näiden resurssien pääasiallisina hallinnoijina; kehottaa komissiota käynnistämään ruohonjuuritasolla valistuskampanjoita, joissa keskitytään päivittäisiin kulutuspäätöksiin, jotka liittyvät kotitaloustöihin ja lastenhoitoon;

36. tunnustaa siksi, että naiset voivat myötävaikuttaa merkittävästi menestyksekkääseen innovointiin kasvatuksellisten valmiuksien avulla, joita heillä on sekä liike-elämässä että kotitalouksien hallinnassa;

37. korostaa tässä yhteydessä, että on tärkeää vahvistaa naisten aktiivista osallistumista kestävää kehitystä edistävään innovointiin, jotta voidaan vastata ilmastonmuutoksesta johtuviin vakaviin haasteisiin;

38. huomauttaa, että ilmastonmuutos johtaa vääjäämättä katastrofien vaikutusalueilta, kuten tulva- ja kuivuusalueilta, tulevaan muuttoliikkeeseen ja että EU:n on pidettävä mielessään tarve suojella naisia mahdollisesti perustettavilla hätäsiirtolais- ja pakolaisleireillä;

39. toteaa, että ympäristönmuutoksen vaikutus maahanmuuttoon ja väestön siirtymiseen asuinsijoiltaan kasvaa tulevaisuudessa ja että Yhdistyneiden kansakuntien pakolaisasiain päävaltuutetun (UNHCR) mukaan 80 prosenttia maailman pakolaisista on naisia ja lapsia; toistaa, että sukupuolierot huomioon ottavien strategioiden määrittäminen on tärkeää, jotta voidaan puuttua ilmastonmuutoksen aiheuttamiin ympäristökriiseihin ja humanitaarisiin kriiseihin; katsoo sen vuoksi, että on tarpeellista kiireellisesti selvittää, miten ympäristön muuttumisesta johtuvaa maahanmuuttoa voidaan hallita sukupuolinäkökohdat huomioon ottavalla tavalla, ja katsoo, että tähän sisältyy sukupuoliroolien ja sukupuolten työnjaon tunnistaminen luonnonvarojen alalla ja niiden käsittely ja siihen voi sisältyä myös sen varmistaminen, että vähäiset resurssit ovat niitä tarvitsevien yhteisöjen saatavilla ja että pakolaisille on tarjolla vettä;

**Rahoitus**

40. kehottaa EU:n valtuuskuntia noudattamaan periaatetta, joka esitettiin edellä mainitussa Euroopan parlamentin päätöslauselmassa Durbanin ilmastonmuutoskonferenssista (COP17), jotta voidaan taata tasapainoinen sukupuolijakauma kaikissa ilmastorahoituksesta päättävissä elimissä, myös vihreän ilmastorahaston johtokunnassa ja mahdollisissa yksittäisiä rahoitusmahdollisuuksia käsittelevissä johtokunnan alaisissa elimissä;

41. kehottaa komissiota ja jäsenvaltioita kehittämään ilmastonmuutosta lieventäviä ja siihen sopeutumista edistäviä ohjelmia ja suunnitelmia, joissa hyödynnetään sukupuolivaikutusten arviointia naisten ja tyttöjen hyvinvoinnin lisäämiseksi ja joissa otetaan huomioon sukupuolten välinen epätasa-arvo luoton saannissa sekä tietojen,

teknologian, maan, luonnonvarojen, kestävän energian sekä lisääntymisterveyteen liittyvän tiedon ja palvelujen saatavuudessa; vaatii, että näihin ohjelmiin ja suunnitelmiin sisällytetään innovatiivisia rahoitusratkaisuja, kuten mikroluottojärjestelmiä, etenkin esimerkiksi ilmastopakolaisten hätätilanteissa;

42. painottaa, että rahoitusmekanismien on heijastettava naisten ensisijaisia tavoitteita ja tarpeita ja että sukupuolten tasa-arvoa edistävien järjestöjen on oltava aktiivisesti mukana rahoituskriteerien laatimisessa ja varojen osoittamisessa ilmastonmuutosta koskeville aloitteille erityisesti paikallistasolla ja vihreän ilmastorahaston toiminnassa;

43. vaatii, että sukupuolten tasa-arvo sisällytetään monia eri aloja koskevana tekijänä kaikkiin ilmastorahastoihin ja -välineisiin; painottaa, että tämä sisällyttäminen edellyttää tasa-arvoon liittyvää asiantuntemusta ja että sukupuolten tasa-arvon olisi ulotuttava näiden rahoitusmekanismien tehtäviin, hallintoon ja toimintasääntöihin ja että toimintasäännöillä ja seuranta- ja arviointimekanismeilla olisi varmistettava, että naiset ja paikallisyhteisöt hyötyvät riittävästä rahoituksesta;

44. kehottaa komissiota ja EU:n valtuuskuntia tukemaan rahoituksen lisäämistä ja uutta rahoitusta sekä lisärahoitusta etenkin sellaisille sopeutumistoimille, jotka hyödyttävät suoraan naisia, jotka usein ovat suhteettoman alttiita ilmastonmuutoksen vaikutuksille; vaatii, että tällaista sopeutumisrahoitusta annetaan yksinomaan avustusten muodossa;

45. vaatii komissiota ja jäsenvaltioita tukemaan uusiutuvien energialähteiden kehittämistä kehitysmaissa sellaisen tietojen ja teknologian siirtämisen avulla, johon sisältyy naisten tasapuolinen osallistuminen, jotta voidaan samanaikaisesti edistää sekä yhtäläisiä mahdollisuuksia että ilmastonmuutoksen lieventämistä;

46. toteaa huolestuneena, että ilmastonmuutos voi vaikuttaa haitallisesti YK:n vuosituhattavoitteiden, erityisesti naisten tilannetta ja suojelua koskevien tavoitteiden, saavuttamiseen;

47. kehottaa puhemiestä välittämään tämän päätöslauselman neuvostolle ja komissiolle sekä jäsenvaltioiden hallituksille.

## PERUSTELUT

Sukupuolen ja ilmastonmuutoksen välinen yhteys on tiedostettu vasta viime aikoina, eikä sukupuolta ole vielä todella sisällytetty mukaan ilmastoa koskeviin toimintamalleihin.

Kansainvälinen tilannekaan ei ole suotuisa: Kioton jälkeisen ajan epävarmuus ja riski siitä, ettei oikeudellisesti sitovaa kansainvälistä sopimusta saada aikaan, ovat koko ajan läsnä. Perustellusti voidaan pelätä, että jo nyt riittämättömien ilmastoa koskevien sitoumusten osalta otetaan askel taaksepäin, ja tällaisen pelon edessä sellaisilla aiheilla kuin ilmasto-oikeudenmukaisuus ja haavoittuvaisuus on tapana unohtua.

Huomion keskipisteessä ovat Durbanissa vuonna 2011 kokoontuneet ja Riossa vuonna 2012 kokoontuvat maat, ja neuvottelujen lopputulos riippuu niiden kyvystä asettaa syrjään erimielisyydet ja itsekkäät pyrkimykset, siten että päästään sopimukseen, joka on samanaikaisesti juridisesti sitova ja riittävän kunnianhimoinen ollakseen uskottava.

Mietintömme tukee tätä lähestymistapaa. Koska ilmastonmuutoksen vaikutukset koskettavat epäsuhteisella tavalla naisia, ilmastonmuutoksen torjunnan on oltava ehdottoman tärkeä prioriteetti Euroopan unionille sekä ulko- että sisäpoliittisesti.

Ilmastonmuutosta koskevissa neuvotteluissa, kuten suurimmassa osassa kansallisen tason toimintamalleja ja ohjelmia (kuten kansalliset sopeutumisohjelmat), sukupuoliulottuvuuden mukaan ottaminen on uutta ja epävakaata. Vaikka tietyillä aloilla (muun muassa kehitysmaiden maataloudessa tai metsävarojen hallinnoinnissa) sukupuolen huomioon ottamista pidetään asianmukaisena, ollaan vielä kaukana siitä, että sitä pidettäisiin kaikille aloille tärkeänä asiana tai prioriteettina ilmastoon liittyvien kysymysten kiireellisyyden ja ihmiskunnan eloonjäämisen kannalta.

Esittelijä haluaa osoittaa, että ilmasto-oikeudenmukaisuus on edellytys, jota emme voi jättää huomiotta, ja että ennen kaikkea tätä aihetta koskevia pohdintojamme laajentamalla voidaan löytää tehokkaampia, edullisempia ja lopulta oikeudenmukaisempia ratkaisuja. Koska sukupuoleen perustuvaa syrjintää on yhteiskunnassamme kaikkialla, on olennaisen tärkeää, että ilmastoa koskevissa toimintamalleissa otetaan se huomioon, jotta ei pahenneta tilannetta eikä varsinkaan menetetä mahdollisuutta hyödyntää ideoita, toimia ja kannustimia, joiden avulla selviydytään ilmastonmuutoksen torjunnan kiireellisyydestä.

Esittelijä haluaa välittää kolme viestiä:

– **sukupuolen huomioon ottaminen on mahdollisuus** torjua ilmastonmuutosta paremmin, oikeudenmukaisemmin ja tehokkaammin;

– tehokkuuden varmistamiseksi **sukupuolen huomioon ottamisessa on noudatettava samanaikaisesti ja tasapuolisesti kahta periaatetta: on kohdattava epätasa-arvon vaikutukset ja selvitettävä sen syyt** esimerkiksi lisäämällä naisten taloudellista riippumattomuutta ja naisten vaikutusvallan vahvistamista omassa yhteisössään;

– **ymmärrämme paremmin ilmastonmuutoksen ja naisten välillä olevia yhteyksiä** vapaaehtoisen prosessin kautta ja keräämällä sukupuolen mukaan eriteltyä tietoa. Parempi tuntemus asiasta auttaa mukauttamaan päätöksentekoa samalla tavoin kuin kehitysyhteistyöpolitiikassa viimeisimpien kahdenkymmenen vuoden ajan.

**Naisten heikompi asema**

Ilmastonmuutoksen ja naisten välinen yhteys voi vaikuttaa tekemällä tehdyltä, koska naiset eivät ole maailmanlaajuisesti homogeeninen ryhmä. Päinvastoin erot elintasossa, mahdollisuuksissa ja koulutuksessa voisivat johtaa ajattelemaan, että sukupuoli ei ole riittävän yleispätevä tekijä, jotta se olisi ratkaiseva ilmastonmuutoksen torjunnan kannalta.

Kuitenkin kaikkialla maailmassa naiset kohtaavat syrjintää, koska he ovat naisia, ja heidän tarpeensa, pyrkimyksensä ja mahdollisuutensa ovat rajallisempia kuin miesten eikä niitä oteta samalla tavoin huomioon. Sukupuolen mukaan eritellyt tilastot osoittavat, että tämä on todellisuutta kaikilla elämän aloilla ja kaikissa yhteisöissä.

Naisilla on vähemmän mahdollisuuksia taloudelliseen varallisuuteen ja omistusoikeuksiin (naiset omistavat vähemmän kuin yhden prosentin maailman varallisuudesta ja alle yhdellä dollarilla päivässä elävistä köyhistä 70 prosenttia on naisia).

Naiset ovat järjestelmällisesti aliedustettuina tehtäessä poliittisia ja taloudellisia päätöksiä (maailmanlaajuisesti parlamenttien jäsenistä 17 prosenttia on naisia ja ministereistä kahdeksan prosenttia).

Naiset tekevät hyvin suuren osan palkattomasta työstä, etenkin lasten- ja vanhustenhoidosta ja kotitaloustyöstä (naiset tekevät kaksi kolmasosaa koko maailman työtunneista ja ansaitsevat vain 10 prosenttia tuloista).

Naisiin kohdistuu eniten seksuaalista väkivaltaa, pakolaisista ja hätäsiirtolaisista 80 prosenttia on naisia, ja naisten kuolleisuus luonnonkatastrofeissa on jopa viisi kertaa suurempaa kuin miesten.

Lisäksi naisilla on erityisiä terveydenhuoltoon liittyviä tarpeita, jotka koskevat etenkin lisääntymisterveyttä, kuten kuukautiset, hygienia- ja terveydenhuolto-olot raskauden aikana, synnytys sekä lisääntymisoikeuksien hallinta syntyvyyden suunnittelua varten.

Edellä esitetyt luvut johtuvat naisten ja miesten yhtäläisille oikeuksille ja vastuulle asetetuista kulttuurisista, perinteisistä ja sosiaalisista esteistä. Naisten haavoittuvainen asema johtuu tästä historian perua olevasta syrjinnästä. Koska naiset ovat heikommassa asemassa kaikilla aloilla (talous, politiikka, yhteiskunta jne.), heillä on pienempi mukautumis- ja reagointikyky suuriin muutoksiin, kuten ilmaston lämpenemiseen ja sen seurauksiin.

**Naiset muutoksen tekijöinä**

Kansainvälisissä sopimuksissa on kuitenkin edistytty naisten heikomman aseman huomioon ottamisessa aiempaa paremmin. Luonnonkatastrofeja koskevassa Hyogon toimintakehyksessä vuodelta 2005 todetaan nimenomaisesti, kuinka tärkeää on ottaa sukupuolinäkökulma

käyttöön kaikilla tasoilla; myös Agenda 21:ssä ja Rion julistuksessa vuodelta 1992 on runsaasti määräyksiä, joilla pyritään ottamaan huomioon sukupuoleen perustuva syrjintä ja tietoisesti sisällyttämään naiset kaikkiin ilmastopolitiikan aloihin.

Sukupuoliulottuvuuden huomioon ottaminen ei rajoitu siihen, että naiset ovat aiempaa haavoittuvaisempia. Naisten ja miesten epätasa-arvon tiedostamisessa on kaksi toisistaan erottamatonta näkökohtaa: tarve kiinnittää erityistä huomiota naisiin heidän haavoittuvuutensa lievittämiseksi ja sellaisten toimien täytäntöönpano, joilla palautetaan sukupuolten välisten suhteiden tasapaino.

Kaikkiin toimintamalleihin on sisällytettävä kaksi seikkaa: avustaminen ja vastuullistaminen. Esimerkiksi luonnonkatastrofien jälkeen on tärkeää toteuttaa naisten kannalta riittävät hygieniaa ja turvallisuutta koskevat toimet, mutta naiset on myös otettava mukaan koulutukseen ja jälleenrakentamiseen. Näitä kahta toimintatapaa sovelletaan kaikkiin hankkeisiin ja ohjelmiin, kun halutaan helpottaa välitöntä ahdinkoa, mutta niiden avulla voidaan myös aikaansaada pidemmän aikavälin muutoksia.

Sukupuolen huomioon ottaminen kaikilla aloilla voi saavuttaa tavoitteensa vain yhdistämällä nämä kaksi toimintatapaa, ja tavoitteenahan on naisiin kohdistuvan syrjinnän vaikutusten lieventäminen ja naisten itsenäisyyden ja vaikutusvallan vahvistaminen.

Naiset ovat jo nyt muutoksen tekijöitä ilmastokysymyksissä sekä yksilön että yhteisön tasolla. Olivatpa kyseessä maahanmuuttajanaiset, joista tulee "vihreitä" lähettiläitä Tanskassa, tai intialaiset naiset, jotka perustavat perinteisen maanviljelyn osuuskuntia, toimintamahdollisuudet lisääntyvät, kun sukupuoliulottuvuus otetaan huomioon.

Jo kriittisissä tilanteissa olevia naisia pyritään suojelemaan eri toimilla, ja on tärkeää muuttaa ajattelutapoja ilmastopolitiikan avulla. Tässä mietinnössä painotetaan, että nämä näkökulmat täydentävät toisiaan ja yhdistävät naisten oikeuksia neuvotteluissa puolustavat ryhmät ja rahoitusmekanismit, parantavat naisten koulutusta ja kuulemista sekä edistävät hankkeita, jotka tekevät naisista itsenäisiä ja antavat heille valtaa yhteisöissään, sekä kehitysmaissa että Euroopan unionissa.

**Laajalti tutkimaton aihe kehitysmaissa**

Huolimatta tiedostamisen lisääntymisestä sukupuoliulottuvuus sisältyy unionin ilmasto-ohjelmiin ja -hankkeisiin vain osittain. Kehitysavussa ja kehitysmaille kohdistetuissa mekanismeissa tällainen yhteys on yhä useammin, mutta unionin sisäisistä ilmastoa koskevista toimintamalleista sukupuoliulottuvuus puuttuu edelleen.

Vuoteen 2050 ulottuvassa energia-alan etenemissuunnitelmassa määritellään unionin painopisteet siirryttäessä vihreään talouteen ja vähennettäessä päästöjä sekä ehdotetaan alakohtaista mallia asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi, mutta siinä ei oteta huomioon naisten ja miesten välistä epätasa-arvoa.

Sukupuolen ja ilmaston välillä on kuitenkin yhteys – myös EU:ssa, muun muassa energia-, liikenne- ja maatalouspolitiikassa. Esimerkiksi tulevan vihreän talouden "kantavat" sektorit ovat jo nyt hallitsevan maskuliinisia, mikä vaikuttaa sukupuolten mahdollisuuksiin

koulutuksen ja ammatillisen koulutuksen alalla ja vääristää yrityskulttuuria siten, että se ei ole suotuisaa naisten ja miesten tasa-arvolle.

Sukupuoliulottuvuus ei rajoitu näkyvään epätasa-arvoon, kuten palkkaeroihin tai tieteellisten alojen ja palvelualan työpaikkojen sukupuolisegregaatioon. Epätasa-arvoa ovat esimerkiksi maskuliininen yrityskulttuuri ja kotitöihin uhratun ajan epätasainen jakautuminen, ja niiden välilliset syyt ovat mieskeskeisyydessä. Jos sukupuolta ei sisällytetä poliittiseen ajatteluun alusta alkaen, on vaarana, että hankkeet ja ehdotukset ovat lähtökohtaisesti vääristyneitä, koska "viitehenkilö" on implisiittisesti terve, heteroseksuaali valkoihoinen mies, jolla on pysyvä työpaikka.

Käsityksemme laajentaminen ei ole vain oikeudenmukaisuutta vaan ennen kaikkea tehokkuutta koskeva kysymys. Naiset edustavat puolta väestöstä, ja heidän toiminta- ja vaikutuspotentiaalinsa on merkittävän suuri.

Esittelijä haluaa painottaa mahdollisuuksia, joita naisten huomioon ottaminen tarjoaa. Tällä hetkellä jätämme hyödyntämättä valtavan määrän ideoita, toimia ja kannustimia, koska jätämme tiedostamattamme puolet kansalaisista ilmastopolitiikan ulkopuolelle.

**Sukupuoli ja ilmastonmuutos: puuttuva lenkki?**

Vaikka Euroopan unioni on ponnistellut ympäristöpohdintojen sisällyttämiseksi kaikille aloille ja vaikka sukupuolen ja kehitysyhteistyöpolitiikan välillä on jo nyt yhteys, sukupuolen ja ilmastonmuutoksen vaikutusten lieventämistä koskevan politiikan välisiä suhteita ei Euroopan unionissa ole vielä tutkittu eikä hyödynnetty. Sukupuolten tasa-arvon huomioon ottamisesta laaditussa Euroopan parlamentin mietinnössä painotetaan kuitenkin, että on tärkeää edistää naisten ja miesten tasa-arvoa kaikissa Euroopan unionin politiikoissa.

On toivottavaa, että sukupuoliulottuvuuden merkitystä ei tarvitse perustella joka alalla erikseen ja että sen huomioon ottaminen ei rajoitu naisten edustukseen politiikassa tai talouselämässä. Naisten ja miesten tasa-arvoa koskevan yhtenäisen politiikan täytäntöönpano edellyttää, että tarkastellaan epätasa-arvon epäsuoria syitä. Jos menettelytapoihin ei ole liitetty tietoista pyrkimystä sukupuolen huomioon ottamiseksi, on vaarana, että ne vaikuttavat kielteisesti naisten ja miesten tasa-arvon saavuttamiseen.

Tutkimusten puute ja sukupuolen mukaan eriteltyjen tietojen puute näiden tutkimusten lähdeaineistoksi sellaisista aloista kuin liikenne, energia ja maatalouspolitiikka jarruttavat parempaa ymmärrystä sukupuoliulottuvuudesta ja estävät sen paremman huomioon ottamisen.

Jotta ei luotaisi kohtuuttomia hallinnollisia kustannuksia, tiedot olisi kerättävä järjestelmällisesti vain uusien hankkeiden käynnistämistä varten tai käynnissä olevien hankkeiden arviointivaiheissa. Näiden uusien tietojen ansiosta tutkijat voivat tehdä analyyseja ja esittää ehdotuksia myöhemmiksi vuosiksi.

25.1.2012

## YMPÄRISTÖN, KANSANTERVEYDEN JA ELINTARVIKKEIDEN TURVALLISUUDEN VALIOKUNNAN LAUSUNTO

naisten oikeuksien ja sukupuolten tasa-arvon valiokunnalle

naisista ja ilmastonmuutoksesta
(2011/2197(INI))

Valmistelija: Bairbre de Brún

## EHDOTUKSET

Ympäristön, kansanterveyden ja elintarvikkeiden turvallisuuden valiokunta pyytää asiasta vastaavaa naisten oikeuksien ja sukupuolten tasa-arvon valiokuntaa sisällyttämään seuraavat ehdotukset päätöslauselmaesitykseen, jonka se myöhemmin hyväksyy:

1. korostaa, että ilmastonmuutosta ja sen kielteisiä vaikutuksia olisi pidettävä kehityskysymyksenä, johon liittyy sukupuolivaikutuksia ja joka koskee kaikkia aloja (sosiaali- ja kulttuurialaa sekä talouden ja politiikan alaa) paikallistasolta aina maailmanlaajuiselle tasolle saakka, ja kaikkien sidosryhmien on toteutettava yhteisiä toimia, joiden avulla varmistetaan, että ilmastonmuutoksen lieventämiseen ja katastrofiriskien vähentämiseen tähtäävissä toimissa otetaan huomioon sukupuolinäkökohdat ja alkuperäiskansojen tarpeet ja kunnioitetaan ihmisoikeuksia;

2. muistuttaa, että vaarallisen ilmastonmuutoksen välttäminen ja keskilämpötilojen nousun rajoittaminen kahteen celsiusasteeseen tai mahdollisuuksien mukaan 1,5 celsiusasteeseen teollistumista edeltäviin lämpötiloihin nähden on välttämätöntä ja äärimmäisen tärkeää, jotta vältyttäisiin naisiin ja muihin heikossa asemassa oleviin väestöryhmiin kohdistuvilta erittäin kielteisiltä seurauksilta;

3. muistuttaa, että hallitustenvälisen ilmastonmuutospaneelin (IPCC) vuoden 2007 neljännessä arviointikertomuksessa vahvistettiin, että ilmastonmuutoksen vaikutukset vaihtelevat sukupuolen, iän ja yhteiskuntaluokan mukaan ja nimenomaan köyhät joutuvat todennäköisimmin kärsimään eniten näistä vaikutuksista; korostaa, että ilmastonmuutosta koskevaan Yhdistyneiden kansakuntien puitesopimukseen tähtäävän neuvotteluprosessin kaikissa vaiheissa tutkimus-, selvittämis-, suunnittelu- ja täytäntöönpanovaiheesta aina lieventämis- ja sopeutumisstrategioiden luonnosteluun on otettava huomioon sukupuolten tasa-arvoa koskevat periaatteet;

4. korostaa, että 70 prosenttia maailman köyhimmistä on naisia, jotka tekevät kaksi kolmasosaa kaikesta tehdystä työstä mutta jotka omistavat alle yhden prosentin kaikesta varallisuudesta; toteaa, että naisilla ei ole yhtäläisiä mahdollisuuksia resurssien hallintaan, tekniikan käyttöön, palvelujen saantiin, maanomistukseen, luotto- ja vakuutusjärjestelmien ja päätöksentekovallan käyttöön, minkä vuoksi he ovat kohtuuttoman alttiina ilmastonmuutokselle ja sillä on heihin suhteettoman suuri vaikutus ja heillä on vähemmän mahdollisuuksia sopeutua siihen; korostaa, että 85 prosenttia ihmisistä, jotka menehtyvät ilmastosta johtuvien luonnonkatastrofien seurauksena, on naisia, että 75 prosenttia ympäristöpakolaisista on naisia ja on myös todennäköisempää, että naiset joutuvat luonnonvaroista käytävien sotien sekä ilmastonmuutoksesta johtuvan väkivallan näkymättömiksi uhreiksi;

5. painottaa, että naisten poliittisten, taloudellisten ja koulutuksellisten vaikutusmahdollisuuksien lisääminen on äärimmäisen tärkeää kestävän kehityksen kannalta, koska naisia on noin 50 prosenttia maailman väestöstä, mutta he kantavat suhteellisesti suuremman vastuun jokapäiväisistä kulutuspäätöksistä, lastenhoidosta ja kotitalouksien toiminnasta, jotka kaikki vaikuttavat ympäristöön ja ilmastoon;

6. toteaa, että useissa yhteisöissä eri puolilla maailmaa naisten velvollisuudet perheessä tekevät heistä alttiimpia ympäristömuutokselle, jota ilmastonmuutoksen vaikutus pahentaa; katsoo, että naiset joutuvat alttiiksi vaikutuksille useissa tehtävissään ruoan tuottajina ja hankkijoina, hoitajina sekä talouden toimijoina;

7. ottaa huomioon, että ilmasto-oloilla on vaikutusta aliravitsemuksen ja tartuntatapauksien esiintymiseen, ja painottaa, että saatavilla on vahvaa näyttöä siitä, että terveysvaikutukset vaihtelevat sukupuolen mukaan; panee huolestuneena merkille naisten korkean kuolleisuuden katastrofitilanteissa; katsoo, että ilmastonmuutoksen vaikutusta naisten terveyteen koskevan sukupuolikohtaisen tutkimuksen lisääminen auttaisi puuttumaan kohdennetummin näihin ongelmiin; kehottaa kaikkia hallituksia varmistamaan erityisesti naisille hoidon tarjoajina paremmat mahdollisuudet saada ja hyödyntää terveydenhoitopalveluja ja saada tukea niiltä; kehottaa hallituksia sitoutumaan toimiin, joiden avulla puututaan ilmastonmuutokseen liittyviin terveysriskeihin ja tarjoamaan kehyksen sukupuoleen perustuvalle terveysriskejä koskevalle arvioinnille sekä ilmastonmuutokseen liittyville sopeutumis- ja lieventämistoimille;

8. huomauttaa, että naiset ovat maailmanlaajuisesti aktiivisempia kansalaisyhteiskunnan toiminnassa ja siitä syystä naisjärjestöjen verkostojen ja kansalaisyhteiskunnan toiminnan helpottaminen ja tukeminen ovat tärkeitä edistysaskelia;

9. katsoo, että tasa-arvon saavuttaminen on inhimillisen kehityksen kannalta ratkaisevan tärkeää ja keskeinen tavoite köyhyyden torjunnassa; vaatii, että sukupuolinäkökohdat huomioon ottavaa tarkastelutapaa sovelletaan kattavasti laadittaessa kehitysyhteistyötä, ihmisoikeuksia ja ilmastonmuutosta koskevia toimintalinjoja; kehottaa toteuttamaan toimia, joilla varmistetaan, että ilmastonmuutosta koskevassa Yhdistyneiden kansakuntien puitesopimuksessa noudatetaan ihmisoikeuksia ja toimitaan sukupuolten tasa-arvoa ja yhtäläisiä mahdollisuuksia koskevien kansallisten ja kansainvälisten sopimusten sekä kaikkinaisen naisten syrjinnän poistamista koskevan yleissopimuksen (CEDAW) mukaisesti;

10. toteaa, että ympäristönmuutoksen vaikutus maahanmuuttoon ja väestön siirtymiseen asuinsijoiltaan kasvaa tulevaisuudessa ja että Yhdistyneiden kansakuntien pakolaisasiain päävaltuutetun (UNHCR) mukaan 80 prosenttia maailman pakolaisista on naisia ja lapsia; toistaa, että sukupuolierot huomioon ottavien strategioiden määrittäminen on tärkeää, jotta voidaan puuttua ilmastonmuutoksen aiheuttamiin ympäristökriiseihin ja humanitaarisiin kriiseihin; katsoo sen vuoksi, että on tarpeellista kiireellisesti selvittää, miten ympäristön muuttumisesta johtuvaa maahanmuuttoa voidaan hallita sukupuolinäkökohdat huomioon ottavalla tavalla, ja katsoo, että tähän sisältyy sukupuoliroolien ja sukupuolten vastuualueiden tunnistaminen luonnonvarojen alalla ja niiden käsittely ja siihen voi sisältyä myös sen varmistaminen, että vähäiset resurssit ovat niitä tarvitsevien yhteisöjen saatavilla ja että maahanmuuttajille on tarjolla vettä;

11. korostaa, että naisilla on myös arvokasta tietotaitoa ja he ovat tärkeitä muutoksentekijöitä ilmastonmuutoksen lieventämisessä ja siihen sopeutumisessa, katastrofiriskien vähentämisessä ja selviytymiskyvyn vahvistamisessa; toteaa, että tarvitaan lisää maakohtaista ja sukupuolen mukaan eriteltyä tietoa, jonka avulla voidaan tehokkaasti arvioida ilmastonmuutoksen erilaisia vaikutuksia molempiin sukupuoliryhmiin ja puuttua niihin;

12. tunnustaa, että väestönkasvu vaikuttaa kasvihuonekaasupäästöihin, ja korostaa, että kaikkiin naisten ja miesten täyttämättä jääneisiin ehkäisytarpeisiin on vastattava asianmukaisesti kaikissa yhteiskunnissa;

13. korostaa naisten tärkeää asemaa, kun ilmastonmuutosta hillitseviä toimenpiteitä toteutetaan jokapäiväisessä elämässä esimerkiksi energiaa säästävien käytäntöjen ja kierrätystoimenpiteiden avulla sekä käyttämällä ympäristöystävällisiä ja luonnonmukaisia tuotteita;

14. tunnustaa siksi, että naiset voivat myötävaikuttaa merkittävästi menestyksekkääseen innovointiin kasvatuksellisten valmiuksien avulla, joita heillä on sekä liike-elämässä että kotitalouksien hallinnassa;

15. korostaa tässä yhteydessä, että on tärkeää vahvistaa naisten aktiivista osallistumista kestävää kehitystä edistävään innovointiin, jotta voidaan vastata ilmastonmuutoksesta johtuviin vakaviin haasteisiin;

16. kehottaa EU:ta ja jäsenvaltioita arvioimaan, missä määrin ilmastoon liittyvissä toimintalinjoissa otetaan huomioon naisten tarpeet, ja kehottaa niitä soveltamaan sukupuoleen perustuvaa näkökulmaa, kun ne laativat sukupuolisensitiivistä kestävän kehityksen politiikkaa;

17. kehottaa vakaasti hallituksia kaikkialla maailmassa:

– sisällyttämään sukupuolinäkökohdat kaikkiin kansallisiin toimintalinjoihinsa ja -ohjelmiinsa sekä muihin toimiin, jotka koskevat kestävää kehitystä, katastrofiriskejä ja ilmastonmuutosta, toteuttamalla järjestelmällisiä sukupuolivaikutusten arviointeja, vahvistamalla sukupuolinäkökohdat huomioivia indikaattoreita ja vaatimuksia ja kehittämällä käytännöllisiä välineitä,

– kehittämään ilmastonmuutosta lieventäviä ja siihen sopeutumista edistäviä ohjelmia, joissa hyödynnetään sukupuolivaikutusten arviointia naisten ja tyttöjen hyvinvoinnin lisäämiseksi ja joihin sisältyvät esimerkiksi luotonsaanti, valmiuksien kehittäminen ja neuvontapalvelut, tiedonvälitys, maan ja luonnonvarojen, kestävän energian ja tekniikan saatavuuden helpottaminen sekä lisääntymisterveyteen liittyvän tiedon ja palvelujen saatavuus,

– ottamaan naisten ensisijaiset tavoitteet ja tarpeet huomioon rahoitusmekanismeissa ja ottamaan naiset aktiivisesti mukaan rahoitusperusteiden kehittämiseen ja varojen osoittamiseen ilmastonmuutosaloitteille erityisesti paikallistasolla;

18. kehottaa EU:ta ja sen jäsenvaltioita kehittämään "ilmasto-oikeudenmukaisuuden" periaatteen; painottaa, että suurin vääryys epäonnistumisessamme ilmastonmuutoksen tehokkaassa torjunnassa ovat haitalliset vaikutukset köyhiin maihin ja väestönosiin ja erityisesti naisiin;

19. kehottaa hallituksia kaikkialla maailmassa edistämään naisten vaikutusmahdollisuuksien lisäämistä kehittämällä valmiuksia ennen ilmastoon liittyviä katastrofeja, niiden aikana ja niiden jälkeen sekä naisten aktiivista osallistumista katastrofeihin varautumiseen, varhaisvaroitukseen ja ehkäisyyn heidän selviytymiskykynsä vahvistamisen osana;

20. korostaa, että EU:n ilmastodiplomatiaa on kehitettävä kattavammaksi ja tehokkaammaksi kaikissa kansainvälisissä ilmastoneuvotteluissa; katsoo, että naisten osallistumisen ja vaikutusmahdollisuuksien lisääminen tällä alalla siten, että otetaan käyttöön "pehmeän vallankäytön" käsite, voisi vaikuttaa myönteisesti;

21. muistuttaa, että kolmannen maailman maissa naisilla on keskeinen rooli vedenotossa ja vesihuollossa, sillä veden hakeminen, käyttö ja jakelu ovat usein heidän vastuullaan paitsi kotitalouksissa myös maataloudessa; kehottaa komissiota myöntämään kehitysapua sellaisten helposti saavutettavien ohjelmien toteuttamiseksi, joilla otetaan käyttöön uusiutuviin energialähteisiin perustuvia kaivoja ja yksinkertaisia ja helppohoitoisia jätevedenkäsittelyjärjestelmiä;

22. toteaa, että energian ja veden säästämistä koskevaa koulutusta naisten keskuudessa on tehostettava, sillä he ovat kotitalouksissa näiden resurssien pääasialliset hallinnoijat.

## VALIOKUNNAN LOPULLISEN ÄÄNESTYKSEN TULOS

| | |
|---|---|
| **Hyväksytty (pvä)** | 24.1.2012 |
| **Lopullisen äänestyksen tulos** | +: 47<br>–: 7<br>0: 4 |
| **Lopullisessa äänestyksessä läsnä olleet jäsenet** | János Áder, Elena Oana Antonescu, Kriton Arsenis, Pilar Ayuso, Paolo Bartolozzi, Milan Cabrnoch, Martin Callanan, Nessa Childers, Yves Cochet, Esther de Lange, Anne Delvaux, Bas Eickhout, Edite Estrela, Jill Evans, Karl-Heinz Florenz, Elisabetta Gardini, Julie Girling, Matthias Groote, Françoise Grossetête, Satu Hassi, Jolanta Emilia Hibner, Dan Jørgensen, Karin Kadenbach, Christa Klaß, Holger Krahmer, Jo Leinen, Peter Liese, Zofija Mazej Kukovič, Linda McAvan, Radvilė Morkūnaitė-Mikulėnienė, Miroslav Ouzký, Vladko Todorov Panayotov, Gilles Pargneaux, Andres Perello Rodriguez, Sirpa Pietikäinen, Mario Pirillo, Pavel Poc, Frédérique Ries, Oreste Rossi, Dagmar Roth-Behrendt, Daciana Octavia Sârbu, Horst Schnellhardt, Richard Seeber, Theodoros Skylakakis, Bogusław Sonik, Salvatore Tatarella, Anja Weisgerber, Åsa Westlund, Glenis Willmott, Sabine Wils, Marina Yannakoudakis |
| **Lopullisessa äänestyksessä läsnä olleet varajäsenet** | Gaston Franco, Jutta Haug, Bill Newton Dunn, Michèle Rivasi, Eleni Theocharous, Andrea Zanoni |
| **Lopullisessa äänestyksessä läsnä olleet sijaiset (187 art. 2 kohta)** | Kārlis Šadurskis |

## VALIOKUNNAN LOPULLISEN ÄÄNESTYKSEN TULOS

| | |
|---|---|
| **Hyväksytty (pvä)** | 28.2.2012 |
| **Lopullisen äänestyksen tulos** | +: 25<br>–: 0<br>0: 5 |
| **Lopullisessa äänestyksessä läsnä olleet jäsenet** | Regina Bastos, Edit Bauer, Andrea Češková, Edite Estrela, Iratxe García Pérez, Sophia in ‘t Veld, Teresa Jiménez-Becerril Barrio, Nicole Kiil-Nielsen, Silvana Koch-Mehrin, Constance Le Grip, Astrid Lulling, Elisabeth Morin-Chartier, Siiri Oviir, Raül Romeva i Rueda, Joanna Senyszyn, Joanna Katarzyna Skrzydlewska, Britta Thomsen, Angelika Werthmann, Marina Yannakoudakis, Anna Záborská, Inês Cristina Zuber |
| **Lopullisessa äänestyksessä läsnä olleet varajäsenet** | Vilija Blinkevičiūtė, Kent Johansson, Christa Klaß, Kartika Tamara Liotard, Ana Miranda, Mariya Nedelcheva, Katarína Neveďalová, Antigoni Papadopoulou, Sirpa Pietikäinen |